

B I N N E N L A N D S E V E I L I G H E I D S D I E N S T

Maandoverzicht no. 11 - 1959.

(Tijdvak 1-11-'59 t/m 30-11-'59).

I N H O U D

<u>I. Communisme Internationaal</u>	blz. 1 - 7
De PCF en het probleem Algerije	1
Gewijzigde politieke stellingname van de Franse partijleiding t.a.v. het plan De Gaulle	4
<u>II. Activiteiten van de CPN en haar hulporganisaties</u>	8 - 28
Districtsconferenties van de CPN in okt./nov.	8
Paul de Groot getuigt van Stalin's betekenis	10
Commentaar van "De Waarheid" op het PvdA-congres	12
Inspanningen en moeilijkheden van de partijboek- handel en de uitgeverijen "Pegasus" en "De Tjalk".....	14
Comité stopzetting atoomproeven	17
Stopgezette verschijning van het maandblad "Brief- nieuws", uitgave van het cultureel informatie-cen- trum der Vereniging "Nederland-USSR"	18
Het 6e NVB-congres behandelde ook politieke vraag- stukken	19
Verzetsorganisatie; ontwikkeling sedert 1949	20
Vakbeweging; het OVB en de omvorming van de EVC- 1958	23
Studiereis van Oekraïners in Nederland	25
<u>III. Overige groeperingen</u>	29 - 35
Ontwerp-beginselprogram Soc. Werkers Partij	29
Voorbereiding congres SWP	32
De PSP en de democratie	34
Maatregelen tegen het Soc. Democratisch Centrum	35
<u>IV. Vreemdelingen</u>	36
De affaire Dr. O. Bánki	36
<u>Overzicht stakingen november 1959</u>	
<u>Agenda</u>	

HOOFDSTUK I - COMMUNISME INTERNATIONAAL

De PCF en het probleem Algerije

De guerilla, die de Algerijnse verzetsstrijders nu reeds vijf jaar tegen het Franse leger hebben gevoerd, dompelde de autoriteiten in Frankrijk niet alleen militair maar ook politiek in de zorgen. Deze ontwikkeling blijkt eveneens het beleid van de Franse Communistische Partij -zowel nationaal als internationaal- met een zware hypotheek te hebben belast.

Het vraagstuk Algerije leidde bij brede lagen van de Franse bevolking de aandacht af van die activiteiten, waarmede de PCF doorgaans haar prestige onder de massa der werkers tracht te vergroten, zoals acties voor loonsverhoging en andere sociaal-economische eisen en die voor internationaal-politieke aangelegenheden.

Vooraf de binnenlands-politieke situatie hield na de 13de mei 1958 in Algerije voor de communisten talrijke dreigingen in. Deze gebeurtenissen droegen bij tot het weer aan het bewind komen van generaal De Gaulle. De PCF-leiding vreesde aanvankelijk voor een verbod van de partij. Juist deze beduchtheid verminderde haar slagvaardigheid. Bovenal werd eerst alles op alles gezet om het legaal voortbestaan van de PCF ook onder de Vde Republiek te verzekeren.

De wijze waarop de PCF van het Franse moederland uit haar toezicht op de Algerijnse Communistische Partij uitoefende, had in het verleden tot wrijving aanleiding gegeven. Op de in november 1957 te Moskou belegde conferentie van de 64 communistische en arbeiderspartijen klaagde een Arabische woordvoerder over het uitblijven van daadwerkelijke bijstand der PCF aan de Algerijnse kameraden. De Franse communisten zouden maar weinig meer dan lippendienst aan het beginsel van het "proletarisch internationalisme" hebben bewezen. Voor de delegatieleider van de Franse partij, , was dit een gevoelige terechtwijzing. Zij bracht echter geen ingrijpende veranderingen in de toekomstige gedragingen van de PCF inzake Algerije.

Op 16 september 1959 kwam president De Gaulle met zijn plannen voor een vreedzame oplossing, waarin hij o.m. voorstelde aan het Algerijnse volk onder bepaalde voorwaarden zelfbeschikkingsrecht toe te kennen.

De Franse partijkrant "l'Humanité" reageerde daags daarop volstrekt negatief. Op de voorpagina werd met enkele koppen vermeld,

dat de oorlog zou voortduren en dat De Gaulle zonder meer weigerde over Algerije te onderhandelen. De tekst van de presidentiele rede, in de wereldpers als frontpaginanieuws behandeld, werd in het officiële dagblad van de PCF op een binnenpagina afgedrukt. Daarentegen prijkte in hetzelfde nummer op de voorpagina in speciale opmaak een korte verklaring van _____, die hij, heet van de naald, onmiddellijk na het uitspreken van de toespraak van president De Gaulle, had afgelegd voor het Franse radiostation "Europe no 1". Dit commentaar van _____ kwam er op neer, dat het voortgaan met de pacificatie in Algerije niets anders betekende dan het voortzetten van de oorlog. De belofte van zelfbeschikking, volgens _____ pas vier jaar na het einde van de strijd te realiseren, was slechts een manoeuvre, bestemd om tijd te winnen, de Verenigde Naties om de tuin te leiden en te trachten met list, verwarring en corruptie te bereiken wat met geweld niet kan worden opgelegd.

Verklaring van het politiek bureau

Reeds op 17 september stelde het politiek bureau, het dagelijks bestuur van de PCF, een vrij beknopte verklaring op waarvan de inhoud geheel strookte met het standpunt van _____. Men had daarin geen goed woord over voor het plan van de president.

Het politiek bureau van de PCF noemde het voorstel van De Gaulle, waarin notabene onder bepaalde voorwaarden zelfbeschikkingsrecht voor het Algerijnse volk in het vooruitzicht wordt gesteld, een "politieke manoeuvre", die de oplossing van het vraagstuk Algerije eerder verderaf dan naderbij brengt. Het is een politiek van oorlog tot het uiterste waardoor Frankrijk in de wereld nog verder wordt geïsoleerd.

Herinnerd werd aan het feit, dat het politiek bureau zijn standpunt inzake het vraagstuk Algerije nimmer gewijzigd had. Alleen onderhandelingen, zo werd opgemerkt, kunnen tot vrede en een werkelijke oplossing van dit probleem leiden. Tenslotte werden alle communisten, alle democratische en vaderlandslievende krachten opgeroepen om door massale acties een vreedzame oplossing af te dwingen.

"l'Humanité" van 19 september bracht een hoofdartikel van _____, waarin de "zelfbeschikking", onder de door De Gaulle gestelde voorwaarden, een "zinledig woord" wordt genoemd. Twee dagen later bracht het blad wederom een beschouwing van deze partijleider. De president heette daarin de man, die onverstoort de oorlog wil voortzetten,

en die probeert te doen geloven dat daaraan alleen de Algerijnen schuld hebben. Het enige middel waarmee "deze man" zijn oprechte bedoelingen zal kunnen bewijzen, is, volgens _____, het snel doen beëindigen van de oorlog in Algerije en het openen van onderhandelingen met de voor hun onafhankelijkheid vechtende Algerijnen.

Op 24 september voerden _____ en _____ (laatstgenoemde de specialist voor Noord-Afrikaanse vraagstukken) het woord op een massale partijvergadering in Parijs. _____ beweerde o.m. dat De Gaulle op zijn voorstel een categorisch en onmiddellijk "neen" van de Algerijnse regering wenste. Dat zou hem in staat hebben gesteld om de aarzelende delegaties in de Verenigde Naties toe te voegen: "Gij ziet wel, er is met deze lieden niets te beginnen, zij zijn bij voorbaat tegen alle voorstellen van Frankrijk . . ."

Vóór en na de verklaring van het politiek bureau dd. 17 september is het dus wel voornamelijk _____, de "tweede man" in de PCF geweest, die aan de lopende band het partijstandpunt terzake publiekelijk heeft verkondigd. Daarbij deed zich zelfs het in de PCF ongewone verschijnsel voor, dat _____ aan de vooravond van het beraad der dagelijkse leiding reeds zijn persoonlijke afwijzing van de plannen van de president duidelijk maakte.

Thorez accoord met _____

Eerst op 27 september 1959 trad algemeen partijsecretaris Maurice Thorez zelf in de openbaarheid om, ofschoon slechts terloops, iets te zeggen over de kwestie Algerije i.v.m. de plannen van De Gaulle. Thorez herinnerde aan zijn kort tevoren gemaakte reis in de Sowjet-Unie, waarvan hij op 23 september was teruggekeerd en zeide o.m. dat de recente verklaring van De Gaulle de oplossing van het Algerijnse vraagstuk bemoeilijkt. Kort samengevat kwam zijn verdere betoog hierop neer: de generaal weigert te onderhandelen. Hij spreekt niet meer van een "staakt het vuren". Hij ontkent de realiteit van het bestaan van de Algerijnse natie. Hij maakt alles ondergeschikt aan het doel de Algerijnse strijders te verpletteren, wat hij dan "pacificatie" noemt. "Onder deze omstandigheden betekent de belofte van zelfbeschikking slechts een politieke manoeuvre".

Deze uitspraak lag geheel in de lijn van de militante stellingname, die _____ en andere communisten in de voorafgaande tien dagen reeds openlijk hadden verkondigd.

-Koerswending-

Koerswending

In de loop van oktober bleek hoe de partij bezig was overstag te gaan. Een rede van [] te Toulouse en een toespraak van [], eveneens lid van het politiek bureau, op 14 oktober in het Franse parlement, duiden in deze richting.

Eerst uit het artikel van Thorez zelf, opgenomen in de Humanité van 26 oktober, zou aan het licht komen, dat de partij een andere koers ging voeren. De opvattingen, die uit deze beschouwing van de algemeen partijsecretaris naar voren kwamen, ondermijnden wel ernstig de zelfbewuste passage in de verklaring van het politiek bureau van 17 september, waarin dit hoge partijcollege er nog prat op ging dat zijn opvattingen inzake Algerije nooit waren gewijzigd.

Thorez achtte het nu "een kapitaal feit", dat generaal De Gaulle op 16 september 1959 openlijk had toegegeven, dat Algerije geen deel van Frankrijk is en dat hij tevens het recht op zelfbeschikking van het Algerijnse volk had erkend. Een "opmerkelijke verandering", al bleef het voorshands bij woorden, was thans bij de regering tot uiting gekomen, zo schreef Thorez in hetzelfde artikel.

Bijeenkomst partijbestuur

Op 2 en 3 november kwam het partijbestuur van de PCF voor het eerst na het XVde partijcongres van juni 1959 in zitting bijeen. Het dagblad "l'Humanité" publiceerde niet alleen de aan het slot opgestelde resolutie in extenso, maar ook de redevoeringen van Thorez, en andere topfiguren. Deze uitvoerige teksten, boordevol critiek en zelfcritiek, tonen aan hoezeer de Franse communisten hun gedragslijn inzake Algerije moesten ombuigen teneinde te voorkomen dat het partijstandpunt zou afwijken van dat van Moskou. (Opm.: Sowjet-premier Chroestsjow had er op 31 oktober 1959 in zijn rede voor de Opperste Sowjet aan herinnerd, dat er tussen Frankrijk en Algerije bijzondere banden bestaan. Hij sprak met enig voorbehoud de verwachting uit, dat de politiek van president De Gaulle de vrede in Algerije naderbij zal brengen. In het midden moge blijven of deze verzoenende uiting verband houdt met het in 1960 te verwachten bezoek van de Sowjet-Russische leider aan Frankrijk, dan wel met de wens de Franse tegenstand tegen een topconferentie te overwinnen).

De resolutie van 3 november

Wat de formulering van de resolutie van het partijbestuur dd. 3 november betreft hebben de opstellers het blijkbaar noodzakelijk geacht er uitdrukkelijk aan te herinneren, dat de PCF reeds vijf jaar lang onophoudelijk voor het Algerijnse volk het recht op zelfbeschikking eist. In de resolutie wordt er de aandacht gevestigd op een uitspraak van Thorez dd. 4 oktober 1958. De algemeen partijsecretaris had destijds gesteld, dat de belangen van de monopolies, die de gaullistische politiek inspireren, in strijd kunnen komen met die van de Europese ultra's in Algerije, mede met het oog op de exploitatie van de bodemrijdommen in Algerije en de petroleum in de Sahara. Het partijbestuur constateerde in aansluiting daarop, dat deze interpretatie thans volledig juist was gebleken.

Ten aanzien van het vorenstaande lag het kennelijk in de bedoeling in de resolutie van 3 november 1959 nog eens goed te laten uitkomen, dat Maurice Thorez voor de partij steeds de correcte koers heeft uitgezet, waarbij men dan maar stilzwijgend is voorbijgegaan aan zijn verkeerde diagnose van 27 september jl.

Het vermaan van Thorez

De rede, die Thorez op 3 november jl. in de zitting van het partijbestuur heeft gehouden, stelde scherper en duidelijker dan de daar aanvaarde resolutie de foutieve stellingname aan de kaak, die het dagelijks bestuur op 17 september had geformuleerd. De algemeen partijsecretaris gewaagde nu van een verkeerde waardering, die overijld genomen, onnauwkeurig en onvolledig bleek te zijn geweest. Thorez zeide het noodzakelijk te achten de critiek er op thans publiek te maken, onder meer omdat de tegenstanders de verklaring van 17 september hadden aangegrepen om de partij te belasteren. Hij betreurde het dat er in de PCF niet sneller kritisch was geroageerd. Velen hadden zich verontrust getoond door de op 17 september ingenomen standpunten van de dagelijkse leiding.

Het ging er z.i. niet om het dagelijks bestuur van schuld vrij te pleiten. Wel moest goed worden begrepen, dat allen in het partijbestuur verantwoordelijk zijn voor het partijbeleid en dit niet alleen wanneer het partijbestuur eens in de twee of drie maanden beraadslaagt. De leden zijn, zo vervolgde Thorez, niet gekozen om op

gezette tijden het reeds bepaalde beleid van het dagelijks bestuur te onderschrijven of te veroordelen, gelijk een parlement tegenover een regering doet. Het partijbestuur is samengesteld uit de beste communisten, die door hun kameraden zijn gekozen om verantwoordelijkheid te dragen voor de politiek van de PCF in haar geheel, op ieder moment en bij alle gelegenheden, hetzij individueel of gezamenlijk optredend.

In zijn rede vestigde Thorez er de aandacht van zijn gehoor op, dat hij zijn bedenkingen tegen de opvatting van het dagelijks bestuur, zoals die in de verklaring van 17 september was vastgelegd, terstond na zijn terugkeer in Frankrijk had geuit.

Aangezien Maurice Thorez eerst op 23 september van zijn bezoek aan de Sowjet-Unie terugkeerde, moet , de "tweede man" in de partij, het dagelijks bestuur hebben voorgezeten, toen dit zijn verklaring van 17 september opstelde. Dit wordt mede bevestigd door het feit, dat Thorez zich in zijn rede van 3 november zeer kritisch over uitliet, zonder hem nochtans met name te noemen?

In dezelfde rede zeide Thorez terstond na zijn terugkeer in Frankrijk eveneens critiek te hebben geoefend op de Parijse raadsleden, die ondanks de beslissing van het dagelijks bestuur der PCF niet aanwezig waren geweest bij de officiële ontvangst van president Eisenhower op het stadhuis van Parijs. De PCF is, zo voegde hij daaraan toe, een grote partij, die de brede massa achter zich heeft staan. Daarom mogen haar vertegenwoordigers zich niet afzijdig houden bij openbare gebeurtenissen en moeten zij zo nodig ook in gezelschap vertoeven van lieden, die de communisten ongaarne in hun midden zien verschijnen.

In het algemeen concludeerde Thorez, dat juist de communistische partij leiding moet geven aan de vooral thans te ontplooiën massale vredesmanifestaties van het Franse volk in al zijn geledingen. Onder de druk van deze acties zal ook de door De Gaulle gegeven belofte aan het Algerijnse volk werkelijkheid kunnen worden, ondanks de voortdurende tegenkantingen van de ultra's en andere fascistische elementen.

Partij en Vredesbeweging

, lid van het dagelijks bestuur en in het bijzonder verantwoordelijk voor de organisatie van de vredesbeweging,

-oefende-

oefende in de bijeenkomst van het partijbestuur scherpe critiek -in wezen zelfcritiek- op de z.i. volstrekt onvoldoende prestaties in de partij ten behoeve van de vredesbeweging. Wij hebben, zo zeide hij o.m. de laatste tijd ~~allerhande~~ comité's opgericht, al naar de omstandigheden dit ingaven, die met alles behalve de vredesbeweging te maken hadden. Dat moest nu afgelopen zijn.

* * *

De redevoeringen, die in de zitting van 2 en 3 november van het partijbestuur zijn gehouden, laten evenals de resolutie de eindindruk achter, dat de PCF momenteel in grote lijn de plannen van generaal De Gaulle steunt. Om redenen van tactiek, prestige etc. heeft de PCF ~~daar~~ in tezelfdertijd nochtans tal van kritische opmerkingen gemaakt ten aanzien van de bedoelingen van de Franse regering inzake Algerije.

HOOFDSTUK II - ACTIVITEITEN VAN DE CPN EN HAAR HULPORGANISATIES

De CPN

Districtsconferenties (oktober/november 1959)

Het was de CPN-leiding niet mogelijk onmiddellijk na het met Kerstmis 1958 gehouden 19e congres districtskonferenties te doen houden. Oorzaak daarvan was de ook na het congres voortgezette actie tegen de groep Wagenaar, maar vooral de verkiezingscampagne die in verband met de in maart gehouden, vervroegde verkiezingen voor de Tweede Kamer moest worden gevoerd.

Er verliepen bijna vijf maanden, alvorens de eerste districtskonferentie plaats vond, namelijk die van Noord-Holland-Noord op 24 mei 1959, kort daarop gevolgd door die van de districten Rotterdam op 6 en 7 juni en Amsterdam op 27 en 28 juni (zie M.O. 6-1959 en 7/8 - 1959).

In twaalf van de overige veertien districten werden de conferenties eerst kortgeleden gehouden. "Centraal-Gelderland" opende op 18 oktober de rij, die door de conferentie van het district Zaanstreek op 7 en 8 november werd gesloten. De geringe aanhang in de districten Zeeland en Noord-Brabant was oorzaak, dat daar geen conferenties werden belegd.

Zij vonden alle plaats onder het wakend oog van een partijbestuurder, die in zijn voordracht of discussiebijdrage de door de CPN-leiding uitgestippelde koers verdedigde. Uiteraard had deze "toeziende voogd" mede tot taak een vlotte gang van zaken -geheel volgens de regels van het communistische spel- te waarborgen. Andere dan de gebruikelijke beveiligingsmaatregelen bleken niet te zijn getroffen. Deze bleven beperkt tot de controle van de partij-lidmaatschapsboekjes en de mandaatkaarten.

In politiek opzicht kwamen in het geheel geen nieuwe gezichtspunten naar voren. Zoals verwacht, werden alle conferenties beheerst door het besluit van de hoofdbesturenvergadering van de EVC-1958 -met de CPN-leiding op de achtergrond genomen- om op het eind januari 1960 te houden tweedaagse EVC-congres de omvorming van deze organisatie tot een "centrum voor eenheid en klassenstrijd" aan de orde te stellen en de leden van de EVC-1958 te adviseren zich aan te sluiten bij het NVV. Deze nieuwe gedragslijn -de CPN betitelt haar met "leninistische vakbewegingspolitiek"- werd door de discussianten

evenwel niet onverdeeld gunstig ontvangen. De oppositionele geluiden waren echter in alle districten niet even krachtig.

Voorts werd aandacht geschonken aan de "vrede-smissie" van Chroestsjow naar Amerika en diens in de Verenigde Staten gedane ontwapeningsvoorstellen, werd de Sowjet-Unie vanwege het zevenjarenplan en de ruimtevaartsuccessen bejubeld en werden de nodige aanvallen op de regering De Quay gelanceerd.

Op geen der conferenties ontbrak een veroordelen van de Socialistische Werkers Partij (SWP), die andermaal als een revisionistische en arbeidersvijandige groepering werd gebrandmerkt. Ook de BVD, gekarakteriseerd als een ondemocratische instelling, moest het hier en daar ontgelden.

In enkele districten besprak men politieke vraagstukken, die vooral regionaal actuele betekenis hebben. Zo besteedden de districten Friesland, Groningen en Drenthe bijzondere aandacht aan het CPN-actieprogramma voor de noordelijke provinciën. In het district Limburg werden aanvallen gedaan op de naar communistisch inzicht verderfelijke Kolen- en Staalgemeenschap.

Op vrijwel alle conferenties, uitgezonderd die in Friesland, ging men er toe over de districtsbesturen aanzienlijk uit te breiden. Hier en daar werd het aantal districtsbestuurders zelfs meer dan verdubbeld. De drastische inkrimping van deze besturen in 1957, tot stand gebracht met het oogmerk deze meer tot zelfwerkende en stimulerende organen te maken, leverde geen succes op. In hun kleinere omvang zijn de districtsbesturen niet bij machte gebleken een doelmatige binding tussen de leiding en leden van het district tot stand te brengen.

De landelijke CPN-leiding heeft ook ditmaal weer bij de candidaatsstelling haar invloed laten gelden. De vertegenwoordigers van de partijleiding kwamen juist dan in actie wanneer critiek werd geoefend op een aanbevolen bestuurscandidaat.

Aan de uitbreiding van de besturen is ook de onlangs nog doorgevoerde reorganisatie van de districtsbesturen niet vreemd geweest. De partijleiding heeft toen namelijk enkele bezoldigde politiek secretarissen t.w. uit Limburg, de Zaanstreek, Twente en Kennemerland op Amsterdam teruggetrokken. Hun vervanging door niet van partijwege betaalde functionarissen, die hun bestuursfunctie naast een normale dagtaak moeten vervullen, maakte een uitbreiding van de districtsbesturen min of meer noodzakelijk.

Over het geheel genomen was de stemming op de districtsconferenties veelal lauw en hier en daar zelfs gedrukt.

Openbare vergadering CPN-district Amsterdam

Het Amsterdamse CPN-district belegde op 2 november in gebouw "Bellevue" een openbare vergadering, die door circa duizend personen werd bezocht.

Enkele weken achtereen was deze bijeenkomst in "De Waarheid" en door pamfletten op opvallende wijze aangekondigd. Hierbij werd de indruk gewekt, dat de vergadering uitsluitend was bedoeld als een manifestatie tegen het Kabinet De Quay en zijn beleid. Op de bijeenkomst bleek echter dat de voornaamste opzet van de partijleiding was het scheppen van een gelegenheid om in bredere kring opheldering te geven over het besluit van de leiding van de EVC-1958 tot opheffing c.q. omvorming van deze organisatie en de kwestie van de toetreding tot het NVV. Evenals in partijkringen elders in het land was namelijk ook in de hoofdstad hierover grote verwarring ontstaan.

Geen wonder dat behalve de algemeen secretaris der CPN, Paul de Groot, de secretaris van de EVC-1958, , was aangewezen als spreker op te treden. Geheel volgens de verwachting wees er in zijn rede op, dat het verdeeld optreden van de EVC-1958 en het NVV zeer grote schade had toegebracht aan de strijdpositie van de arbeidersklasse. Hij hield een vurig pleidooi voor de opheffing van deze verdeeldheid teneinde het weerstandsvermogen van de arbeiders tegen de reactie te vergroten.

De Groot maakte in zijn toespraak gretig gebruik van de mogelijkheden hem door de huidige Sowjet-lijn ten aanzien van Stalin geboden om te getuigen van de bij hem nog altijd bestaande verering voor de "grote leider". Zelfs Chroestsjow heeft onlangs nogmaals betoogd, dat Stalin, ondanks zijn fouten en tekortkomingen, van grote betekenis voor het communisme is geweest. Sprekend over de ruimtevaartsuccessen van de Sowjet-Unie, bestond De Groot het te betogen dat die voor een groot deel te danken waren aan Stalin. Hij karakteriseerde deze als een groot marxist en een persoonlijkheid met een reusachtig denkvermogen en een heldere blik. De algemeen secretaris probeerde Stalin's tekortkomingen -naar hij zeide een zekere eigenwijsheid en starheid- te vergoelijken. In normale omstandigheden, die er als

gevolg van de Tweede Wereldoorlog in Stalin's latere jaren niet waren, zouden volgens De Groot deze negatieve eigenschappen -opgevangen door critiek en zelfcritiek- zonder twijfel onopvallend zijn gecorrigeerd.

Herdenking Russische revolutie

In de eerste helft van de maand november waren de activiteiten van de CPN voor een belangrijk deel gericht op de herdenking van de Russische Oktober-revolutie.

De partij had er zich kennelijk toe gezet de 42ste verjaardag van de revolutie op zo groots mogelijke wijze te vieren. De jongste Sowjet-successen op het gebied van de ruimtevaart en Chroestsjow's spectaculaire reis door de Verenigde Staten, -die naar men verwacht de aantrekkingskracht van het communisme ook in Nederland zullen verhogen-, waren voor de partijleiding aanleiding hoge verwachtingen te koesteren omtrent het bezoek aan de herdenkingsbijeenkomsten.

De CPN-leiding hoopte met goed bezochte feestelijke vergaderingen tevens te kunnen aantonen, dat het conflict in de partij thans volledig is afgedaan. Bovendien wilde men de revolutie-herdenkingen dienstbaar maken aan de lopende campagnes voor werving van nieuwe leden en abonnees op "De Waarheid".

In tal van plaatsen had de CPN vergaderruimte afgehuurd voor het houden van bijeenkomsten met een feestelijk karakter.

De Rotterdamse districtsleiding van de partij, die een zaal had besproken met een capaciteit voor 1000 personen, was er niet bijster over te spreken deze bij de aanvang van de herdenking op 8 november 1959 nog niet voor de helft gevuld te zien.

Op de 7 en 8 november gehouden districtsconferentie van de CPN-Zaanstreek, waren de discussianten ernstig teleurgesteld over het feit, dat daar in het geheel geen maatregelen waren getroffen om herdenkingsbijeenkomsten te beleggen. Ook de ter conferentie aanwezige vertegenwoordiger van het partijbestuur, Marcus Bakker, stak zijn ontstemming hierover niet onder stoelen of banken. Hij weet dit aan de "gesloten positie" van de CPN in de Zaanstreek, die hij van sectarisme beschuldigde.

Over het geheel genomen slaagde de partijleiding er nochtans in een redelijk aantal herdenkingsbijeenkomsten te organiseren, die veelal behoorlijk werden bezocht. Vooral in tal van kleine gemeenten,

zoals Emmen, Oude Pekela, Dordrecht en Schiedam was de belangstelling opvallend groot.

Paul de Groot voerde het woord op een tweetal bijeenkomsten in het Noorden des lands; hij sprak op 7 november te Emmen voor een volle zaal -500 personen- en een week daarna te Oude Pekela. Om propagandistische redenen wilde men met de Groot's aanwezigheid aldaar kennelijk accentueren, dat de partij zich aan de problemen van het Noorden veel gelegen laat liggen.

Het grootste succes behaalde de partij in Amsterdam, waar de bijeenkomst in het City-theater werd gehouden. Daar deze zaal niet voldoende bleek, moest inderhaast een tweede zaal worden besproken. Aan deze op 15 november gehouden viering wijdde "De Waarheid" in grote opmaak een uitvoerig artikel. Ruim 2600 Amsterdammers, zo werd daarin met voldoening geconstateerd, hadden in de twee theaters aan de revolutieherdenking deelgenomen.

Voor zover bekend is dit jaar geen CPN-vertegenwoordiging naar Moskou vertrokken om de viering in de Sowjet-Unie bij te wonen.

"De Waarheid" over het P.v.d.A.-congres

De gewoonte getrouw was het congres van de PvdA -ditmaal van 12 tot en met 14 november gehouden- voor "De Waarheid" aanleiding tot het publiceren van daaraan gewijde uitvoerige artikelen en commentaren. Waar de "critische instelling" van de CPN ten opzichte van de PvdA bekend is, behoeft daaraan in het algemeen geen bijzondere aandacht te worden geschonken.

Een uitzondering moge evenwel worden gemaakt ten aanzien van een redactioneel artikel, dat onder de kop "De weg van de PvdA" op de openingsdag van het congres in het partijdagblad verscheen en waarin de resultaten van "15 jaar PvdA" onder de loupe zijn genomen. Voorts werd hierin een schijnbaar geheel buiten het kader van het artikel vallende uitval naar andere politieke tegenstanders gedaan.

De weg van de PvdA, aldus "De Waarheid", is een modderige weg. De leiding gaf zich over aan een verwilderd anti-communisme en richtte het vuur niet tegen de reactie maar tegen de communisten. Met behulp van de kabinetten-Drees werd de massa-beweging op dood spoor gezet, alles onder het motto "voor socialisme en democratie".

Maar, zo gaat het blad verder, in plaats van het socialisme nader bij te brengen werd vrij baan gemaakt voor de reactie. De "parlementaire democratie", voor de PvdA een kostbaar beginsel en als eerste
programmpunt

programpunt in haar vaandel geschreven, bracht ons, aldus "De Waarheid", een minister Luns, die op een Duitse diplomaten school werd opgeleid, een staatssecretaris Calmeyer, die aan Hitler's Kriegsakademie zijn eerste lessen ontving en een minister-president De Quay, die tijdens de oorlog met de bezetters samenwerkte.

Het blad juicht het toe, dat de buitenlandse politiek van de PvdA, ten doel hebbende de vernietiging van het werkelijke socialisme in de Sowjet-Unie, volslagen mislukt is, maar betwijfelt of de leiding de consequenties uit haar politieke nederlaag zal willen trekken. Het verwacht, daarentegen, dat de rechtse socialistische leiders op de geogste mislukking zullen antwoorden met het verder aanpassen van hun program aan het kapitalistische systeem en de kapitalistische ideologie. Het beginselprogram, dat de leiders van de PvdA aan het, volgens "De Waarheid", door hen in scène gezette congres hebben voorgelegd, vormt voldoende grondslag voor deze verwachting.

"De Waarheid" ziet het sociaal-democratisch centrum in de PvdA als een "groep met oneerlijke bedoelingen, die allerminst ernstig genomen kan worden". Overeenkomstig het communistische principe, dat ter bereiking van een bepaald doel samenwerking gezocht moet worden met iedereen - ook met vroegere of toekomstige vijanden -, acht de schrijver van het artikel het niettemin de taak van de CPN gezamenlijk op te treden met de linkse stroming in de PvdA -waartoe toch zeker ook de bovengenoemde groep "met oneerlijke bedoelingen" behoort- met onder meer als doel de rechtse regering te verdrijven.

Een dergelijke houding ten opzichte van lieden, die men van "oneerlijke bedoelingen" beticht, wordt in het SWP-orgaan "De Brug" nr 13 van 19 november 1959 als een typisch voorbeeld van "CPN-moraal" gesignaleerd en afgekeurd.

Seizoendrukke in de "partijbedrijven"

Bij de economische bedrijvigheid, die verband houdt met Sint Nicolaasavond en het Kerstfeest, spelen ook de "bedrijven" van de CPN een rol. Tot deze bedrijven behoren de te Amsterdam gevestigde drukkerijen Dijkman & Jo en Heiermann & Co, alsmede de boekhandel en uitgeverij Pegasus, met filialen in Den Haag en Rotterdam.

De drukkerij Dijkman & Co, die het dagblad "De Waarheid" typografisch verzorgt, tracht van de in verband met de feestdagen gestegen behoefte aan handelsdrukwerk gebruik te maken om in het

-bijzonder-

bijzonder orders voor rotatiedruk te verkrijgen. Met het oog hierop zijn o.m. enige ontwerpen voor huis- aan - huis te verspreiden reclame vervaardigd, die van tekst van de opdrachtgever kunnen worden voorzien.

Desgewenst zorgt Dijkman ook voor de verspreiding van dit drukwerk, die dan wordt uitgevoerd door de plaatselijke CPN-afdeling, voor welke dit een financieel voordeel betekent.

Drukkerij Dijkman heeft redelijke successen geboekt met dit soort handelsdrukwerk, waarvan de opdrachtgevers in de meeste gevallen niet weten dat het op persen van de CPN is gemaakt. De communist

is als vertegenwoordiger van Dijkman & Co speciaal belast met het verkrijgen van deze orders. Het is mogelijk dat hij zich in bepaalde gevallen aandient als vertegenwoordiger/eigenaar van drukkerij Huisman te 's-Gravenhage om de communistische achtergrond te camoufleren. heeft namelijk in Den Haag een eigen drukkerijtje van die naam, dat hij aan derden verpacht heeft.

De typografische uitrusting van Heiermann & Co leent zich niet voor rotatiedrukwerk. Naast andere orders voor handelsdrukwerk voert dit bedrijf veel opdrachten voor de CPN en aanverwante organisaties uit. Ook de omvang van deze orders is door het weer op gang komen van de politieke activiteit sterk toegenomen.

De uit de DDR afkomstige polygraph-machines, die in verband met een noodzakelijk geworden vernieuwing en modernisering van de typografische uitrusting zijn aangeschaft, komen hierbij goed van pas.

Activiteiten van Pegasus

De laatste jaren is de partijboekhandel Pegasus ertoe overgegaan in zijn drie winkels naast communistische boeken in toenemende mate lectuur aan te bieden van "burgerlijke" uitgevers. De bedoeling hiervan is de economische basis van de partijboekhandel te verstevigen.

De leiding van Pegasus is momenteel druk doende de omzetten over 1959 zo hoog mogelijk op te voeren. Dit geschiedt zowel door middel van de winkerverkoop als via het zeer belangrijke "boekenapparaat", bestaande uit een 200 tot 250 vrijwillige boekverkopers, die voornamelijk communistische uitgaven trachten te slijten. Het is de bedoeling dat deze medewerkers dit jaar een verkoopwaarde van ongeveer f 236.000,- bereiken. Begin november was echter nog niet de helft

-van deze -

van deze taak vervuld. De laatste twee maanden van dit jaar zouden de resultaten over 1959 wel gunstig kunnen beïnvloeden, naar men verwacht.

De verkoopcampagne wordt zoals gebruikelijk door de uitgave van het huisorgaan van Pegasus "Het Vliegende Paard", ondersteund. Bij gelegenheid van de kinderboekenweek in oktober/november jl., verscheen een reclamefolder, "Het Vliegende Veulen" genaamd.

Verder zagen een nieuwe grammofonplaten-catalogus, een catalogus van Chinese kunstvoorwerpen en een catalogus waarin de in 1960 uit te geven boeken zijn vermeld, het licht.

Al deze uitgaven zijn typografisch zeer goed verzorgd.

Exportmoeilijkheden

Zoals bekend is het de taak van de partijboekhandel Pegasus mede te werken aan de verbreiding van de communistische ideologie en daarnaast een bron van inkomsten voor de CPN te zijn. Voor dit laatste doel is vooral de sinds 1954 ondernomen export van Amerikaanse vak-tijdschriften naar de Chinese Volksrepubliek en de Sowjet-Unie van belang. Aangezien de baten van deze handel uiteindelijk ten goede kwamen aan de CPN, kondigde de Amerikaanse regering in juli 1958 een dollartransactieverbod voor Pegasus af. Dit verbod hield tevens in dat de eventuele saldi van Pegasus in Amerika werden bevroren.

Vindingrijk als communisten plegen te zijn, vonden zij uit deze impasse een uitweg door de export-zaken voortaan te doen via een speciaal voor dit doel opgerichte handelsonderneming "De Tjalk". Dit verlengstuk van Pegasus werd gevestigd op het adres Keizersgracht 5 te Amsterdam.

De Amerikaanse regering heeft echter onlangs ook "De Tjalk" vervallen verklaard van de eerder aan Pegasus ontnomen handelsprivileges. Als gevolg hiervan ziet de partijboekhandel zich wederom voor hetzelfde probleem geplaatst als in 1958. Of en zo ja hoe dit zal worden opgelost, valt nog niet te voorspellen.

Buitenlandse contacten

Van 21 - 24 november namen vertegenwoordigers van zestien communistische partijen uit "kapitalistische" landen van Europa deel aan een studie-conferentie in het Gramsci Instituut te Rome, waar vraagstukken van de kapitalistische ontwikkeling in Europa werden besproken.

Blijkens het hierover verschenen verslag in "De Waarheid" beraadslaagden de vertegenwoordigers daarna nog enkele dagen in het bureau van het Centraal Comité van de Communistische Partij Italië. Daar werd gesproken over vraagstukken van de eenheid van de arbeidersklasse en van de volksmassa's in de strijd voor de vrede, voor de verdediging en vernieuwing van de democratie en voor de welvaart van de werkers.

De CPN werd ter conferentie vertegenwoordigd door de algemeen secretaris Paul de Groot en het lid van de dagelijkse leiding Henk Hoekstra, die 20 november naar Rome waren vertrokken en 29 november in Nederland terugkeerden.

Hoekstra vertoefde kort tevoren ook al in het buitenland. Hij was op 24 oktober per trein uit Nederland vertrokken voor een verblijf van enkele dagen in Duitsland. Naar alle waarschijnlijkheid woonde hij te Berlijn op 25 en 26 oktober de bijeenkomst bij van het voorbereidingscomité voor bovengenoemde studie-bijeenkomst in Rome.

"De Waarheid" van 30 november vermeldde de aanwezigheid van (lid partijbestuur) op het 7e congres van de "Hongaarse Socialistische Arbeiderspartij", dat 30 november te Boedapest is begonnen.

Vredesbeweging

Actie voor ontwapening

De communistische leiders van de Wereldvrede Raad (WVR) willen haast maken met de massa-campagne voor ontwapening, waartoe in september jl. werd besloten. Het "Bulletin" van de WVR maakt in dit verband veelvuldig melding van al of niet reële activiteiten van vredesstrijders in talrijke landen, met de bedoeling de nationale leden-organisaties, die tot nu toe passief zijn gebleven door het voorbeeld van het buitenland tot grotere inspanning aan te sporen. In deze kring rekent men er kennelijk op, dat de veelbesproken topconferentie niet al te laat in 1960 zal plaatsvinden.

Dezerzijds bestaat echter de indruk, dat de actie voor algehele ontwapening zich praktisch nog in het stadium van voorbereiding bevindt. Men is nog niet verder gekomen dan papieren propaganda voor het Chroestsjowplan. Het feit, dat de datum van de topconferentie nog niet is vastgesteld, werkt mogelijk ook een zekere traagheid van de zijde der uitvoerders in de hand.

In Amsterdam werd op 28 november een colportagetocht georganiseerd met het blad "Vrede", welke uitgave ditmaal geheel was gewijd aan de ontwapeningsvoorstellen van de Sowjet-Unie. Tevoren had het plaatselijke vredescomité een fancy-fair gehouden, waarmede ook de steden Rotterdam en 's-Gravenhage zouden worden bezocht.

Comité stopzetting atoomproeven

Medio november heeft het Comité Stopzetting Atoomproeven (CSA) zich opnieuw tot de Nederlandse regering gericht met het verzoek te trachten een definitieve, gecontroleerde stopzetting van de kernbomproeven te bereiken. Tevens werd ingezonden een lijst van 900 handtekeningen van adhaesie-betuigers met het verzoek.

Reeds eerder, te weten op 15 mei 1956 en op 8 december 1958, had het comité zich met een soortgelijk verzoek tot de regering gewend. Als motief van het hernieuwde verzoek werd aangehaald, dat, hoewel sinds oktober 1958 geen proefnemingen met kernwapens meer hebben plaatsgevonden, nog steeds geen verdrag is gesloten tussen de mogendheden tot gecontroleerde stopzetting daarvan.

Deze hernieuwde activiteit van het CSA, juist op dit tijdstip, moet de Nederlandse Vredesraad wel enigszins ongelegen zijn gekomen. De door de vredesbeweging gevoerde anti-atoombomactie is immers nu wel teneinde en de vredesstrijders moeten hun gehele activiteit richten op de verbreding van de ontwapeningscampagne. Wellicht hebben de functionarissen van de NVR gespeeld met de gedachte juist het CSA in te schakelen in hun nieuwe actie. Dit comité, dat een "losse binding" heeft met de communistische vredesbeweging, is aanvankelijk immers opgericht op initiatief van de NVR. Het feit, dat het zich tot dusver afzijdig heeft gehouden van de ontwapeningscampagne, kan er op wijzen dat het niet bereid is zich van zijn voornaamste doel te laten afleiden voordat een bevredigend resultaat -i.c. een internationale overeenkomst- zal zijn bereikt. Daarna kan men altijd nog zien wat verder te doen staat.

Vereniging "Nederland-USSR"

Ter gelegenheid van de aanwezigheid in Nederland van de Russische schaakmeester organiseerde de Vereniging "Nederland-USSR" op 8-11-1959 te Amsterdam een simultaan-seance. Naast traden als simultaanspelers op de Nederlandse schakers , en . Tot de aanwezigen behoorden o.a. de le secretaris van de Sowjet-Russische Ambassade, , vertegenwoordigers van de landelijke en plaatselijke schaakbond en het Amsterdamse gemeenteraadslid H. Verhey. In totaal kregen de vijf simultaanspelers 136 schakers tegenover zich.

Het is niet uitgesloten, dat de als lid van de CPN bekend staande een belangrijk aandeel heeft gehad in de organisatie van deze seance. is tijdens zijn verblijf in Nederland ook in verschillende andere plaatsen opgetreden. De seances buiten Amsterdam stonden echter niet onder auspiciën van de vereniging "Nederland-USSR".

Het aantal periodieken, door de vereniging uitgegeven, is verminderd. Het maandblad "Briefnieuws", sinds februari 1958 door het Cultureel Informatiecentrum van de vereniging uitgegeven, heeft zijn verschijning na mei 1959 stopgezet. Waarschijnlijk heeft men de uitgave van dit blad financieel niet kunnen bolwerken.

Nederlandse uitzending Radio Moskou

In "De Waarheid" van 19-11-1959 verscheen een publicatie, die o.m. inhield dat het Nederlandse programma van Radio Moskou op een daaropvolgende zaterdagavond een uitzending zou bevatten gewijd aan de activiteit van de in juni 1959 te Moskou opgerichte vereniging "USSR-Nederland".

De uitzending was niet bijster interessant. Een interview met de voorzitter van "USSR-Nederland", , bevatte in hoofdzaak een uiteenzetting van de schaakloopbaan van en diens bekendheid in Nederland als schaakmeester.

Vrouwenbeweging

6e NVB-congres

Op 21, 22 en 23 november organiseerde de communistische Nederlandse Vrouwenbeweging in Amsterdam haar 6e congres. Ongeveer 200 gedelegeerden, gasten en genodigden waren uit alle delen van het land naar het Minervapaviljoen gekomen. Uit het buitenland woonden afgevaardigden van de zusterorganisaties in België en Frankrijk het congres bij. Aan gedelegeerden uit de Sowjet-Unie waren van Nederlandse zijde geen visa verleend.

In tegenstelling tot de voorgaande congressen heeft men zich nu niet alleen bezig gehouden met organisatorische problemen. Twee politieke vraagstukken, namelijk het gevaar van de atoombewapening en de woningnood, kwamen ook aan de orde. Over het eerste onderwerp sprak professor dr. M.G.J. Minnaert, lid van het Algemeen Bestuur van de Nederlandse Vredesraad. Aan het maatschappelijk kwaad, dat oorlog heet, moest een eind worden gemaakt aangezien anders misschien de beschaving zou verdwijnen. Ook moesten, volgens Minnaert, de onvoorstelbare bewapeningsuitgaven worden stopgezet. Iedere vrouw kon z.i. hieraan haar steentje bijdragen door zich aan te sluiten bij organisaties, die voor de vrede strijden, door het verspreiden van krantjes en door het uitdragen van de vredesgedachte.

Het congres werd ingeleid door , voorzitster van de NVB, die een uiteenzetting gaf over de taak van de vrouwen in de strijd voor de vrede. Geijverd diende te worden voor vermindering van de bewapening, verkorting van de dienstdtijd en stopzetting van proeven met kernwapens. De NVB-leden moesten de vrouwen van de

PvdA duidelijk maken, dat zij niet lijdzaam kunnen wachten op wat hun Kamerfractie al dan niet doet.

, voorzitter van de Algemene Bond van Werkers in de Bouwnijverheid (EVC-1958) en lid van het CPN-partijbestuur, besprak op de tweede congresdag het woningvraagstuk. Zowel op zijn inleiding als op die van professor Minnaert volgden uitgebreide discussies.

De laatste congresdag werd besteed aan huishoudelijke zaken. Annie Averink, secretaresse van de organisatie en lid van het CPN-partijbestuur, bracht verslag uit van de werkzaamheden van het aftredend hoofdbestuur. Zij besprak voorts de taak van de vrouwenbeweging in de tegenwoordige tijd, waarbij naar voren werd gebracht, dat de NVB er naar moet streven om het NVV tot een grote, strijdbare vakbeweging te maken waarin ook de werkende vrouwen hun plaatsen kunnen innemen.

Aan het slot werd een nieuw hoofdbestuur gekozen. Het bericht daarover in het partijdagblad was summier. Het bevatte slechts de mededeling dat tot voorzitster was herkozen. Met algemene stemmen nam het congres een motie aan, waarin de voorgenomen vrijlating van oorlogsmisdadigers wordt veroordeeld. Voorts formuleerde het congres in een brief aan de ministerraad zijn standpunt over de ontwapening, de huurverhoging en de verhoging van het levenspeil.

Op de huishoudelijke zittingen na was het congres openbaar. Een week voor het begin verscheen hierover in "De Waarheid" een bericht. Uitnodigingen waren op aanvraag verkrijgbaar bij het hoofdbestuur van de NVB, waarvan het adres en telefoonnummer werden opgegeven. Het was de bedoeling, dat de NVB-afdelingen buiten hun eigen kring personen zouden benaderen, die als belangstellenden het congres wensten bij te wonen. In de praktijk is hiervan niet veel terecht gekomen.

Verzetsorganisatie

Comité Schadeloosstelling nazi-slachtoffers

In 1949 scheidde zich de afdeling Amsterdam van de Nederlandse Vereniging van Ex-Politieke Gevangenen (ExPoGé) uit deze organisatie af in verband met een politiek conflict tussen communistische en niet-

niet-communistische leden. Uit deze afdeling ontstond -met medewerking van de leden der CPN in het gehele land- een nieuwe, communistische mantelorganisatie, die bekend werd onder de naam "Verenigd Verzet 1940-1945". De vereniging sloot zich aan bij de eveneens communistische "Fédération Internationale des Anciens Prisonniers Politiques", die later haar naam wijzigde in "Fédération Internationale des Résistants" (FIR).

Beide organisaties kwamen echter spoedig in het isolement door hun consequente verdediging van de communistische politiek. In verband met de vermindering van hun invloed, die meer en meer beperkt werd tot de gelederen der communisten, besloot de FIR tot oprichting van een aantal comité's voor voormalige politieke gevangenen uit verschillende concentratiekampen in Duitsland. Zo ontstonden in de loop der jaren nieuwe organisaties als het "Internationale Buchenwald Comité" en het "Internationale Auschwitz Comité", waaraan de FIR bedektelijk medewerking verleent.

Ook in Nederland bestaat sinds november 1956 een Auschwitz Comité, dat bij het internationale comité van die naam is aangesloten. Geheel overeenkomstig hun opzet presenteren de communisten het Nederlandse Auschwitz comité als een zelfstandige organisatie. Achter de schermen houden echter de communistische leden van Verenigd Verzet, als Chris Smit en Gerrit Blom, de vinger op de pols en controleren nauwkeurig of de zaak niet uit de hand dreigt te lopen. Hun voorposten in het Auschwitz Comité zelf zijn de communisten

en

Op initiatief van het Auschwitz Comité werd in mei jl. te Amsterdam een informatieve bespreking belegd met "diegenen, die betrokken zijn bij de schadeloosstelling van de nazi-slachtoffers". Uit dit overleg ontstond een nieuwe organisatie, t.w. de "Commissie der Samenwerkende Organisaties ter verkrijging van schadevergoeding voor de Nederlandse slachtoffers van het nazi-fascisme". In de wandeling wordt deze commissie aangeduid als "Commissie Schadevergoeding Nazislachtoffers" of C.S.N.

De Commissie is samengesteld uit vertegenwoordigers van een aantal comité's, waaronder de Belangengemeenschap I.G.Farben (oud-gliedelaars), de comité's van oud-gevangenen uit de voormalige concentratiekampen van Auschwitz, Buchenwald, Sachsenhausen, Ravensbrück alsmede de vereniging "Verenigd Verzet 1940-1945". Voorzitter

is , die tevens voorzitter is van het Nederlands Auschwitz-comité. Het secretariaat wordt waargenomen door . De communisten zoeken voor deze commissie ook naar figuren uit de ExPoGé, die met hen zouden willen samenwerken. Indien zij daarin slagen is de kringloop volbracht.

De Commissie stelt zich een doel druk uit te oefenen op de Nederlandse regering teneinde op korte termijn voor alle slachtoffers c.q. nabestaanden, zonder enige discriminatie, schade-loosstelling te verkrijgen van de regering van de Duitse Bondsrepubliek. Onder schadeloosstelling wordt niet verstaan een vergoeding voor geleden materiele schade, doch een smartegeld voor het onder-vonden leed in de ruimste betekenis van het woord.

Om haar actie zo veel mogelijk kracht te kunnen bijzetten streeft de Commissie er in de eerste plaats naar morele steun -met name adhaesiebetuigingen- te ontvangen zowel van de zijde der directe slachtoffers c.q. nabestaanden, als van degenen die niet rechtstreeks belanghebbend zijn. Ter dekking van de onkosten van de actie wordt financiële steun -op vrijwillige basis- zeer noodzakelijk geacht.

Op 7 november jl. belegde de CSN in Utrecht een landelijke bijeenkomst. Er werd een resolutie aangenomen waarin o.m. de Nederlandse regering moreel verantwoordelijk wordt gesteld voor de schade-loosstelling van de slachtoffers. Naar voorbeeld van de door de Franse regering gestelde eis, verlangt de Commissie een uitkering van 10.000,-DM ineens voor de nabestaanden en van 5,- DM aan de overlevenden voor elke dag gevangenschap.

Tijdens een te Amsterdam gehouden informatieve bijeenkomst op 11 november d.a.v. gaf de communistische jurist een rechtskundig overzicht over het ontstaan van de rechten voor de slachtoffers na v.d. conferenties van Potsdam, Parijs en Bonn. Ook hij wees er op dat de actie niet werd gevoerd voor vergoeding van materiele verliezen, doch ter verkrijging van smartegeld.

Op deze vergaderingen hebben voornamelijk de communistische vertegenwoordigers en het woord gevoerd. Uit hun optreden krijgt men de indruk, dat zij vooral de opzet hebben de officiële onderhandelingen van de Nederlandse regering betreffende de schade-loosstelling van de Nazi-slachtoffers te doorkruisen.

Vakbeweging

OVV contra CPN en EVC-1958.

De spanningen ontstaan binnen de EVC-1958 als gevolg van de bekende plannen tot opheffing (c.q. omvorming) van deze vakorganisatie, zijn in de jongste verslagperiode nog toegenomen. Het niet-communistische Onafhankelijk Verbond van Bedrijfsorganisaties (OVV) te Rotterdam blijkt er thans ook in betrokken te zijn. Een hoofdbestuurder van de BLZ-1958 (Bond van Land- en Zuivelarbeiders), tegenstander van de omvormingsplannen, zocht in oktober contact met de leiding van het OVV om het terrein te verkennen voor een eventuele overgang naar die vakbond. Dit feit heeft het hoofdbestuur van de BLZ-1958 zelf onthuld in een "verklaring" ("De Waarheid" 3-11-1959 - Zaanse en Twentse edities).

Kennelijk waren enkele CPN-getrouwe medebestuurders van er achter gekomen dat deze zich in verbinding had gesteld met de voorzitter van het OVV, , zoals hiervoren aangeduid met de bedoeling de BLZ los te weken uit het verband van de EVC-1958 en te doen overgaan naar het OVV. Zij ontdekten - blijkens de bovengenoemde "verklaring" - dat en twee zijner medebestuurders op 30 oktober in een café te Assen een onderhoud hebben gehad met enkele leidende figuren van het OVV uit Rotterdam. Het voor de volgende dag bijeengeroepen hoofdbestuur van de BLZ-1958 besloot als vrijgesteld bestuurder te ontslaan en als lid van de organisatie te royeren.

Wat het OVV betreft, het laatst verschenen nummer van zijn orgaan "Nieuwe Strijd" (van 9 november) staat geheel in het teken van een aanval op de leiding van de CPN en de EVC-1958. Op de voorpagina is een "verklaring" afgedrukt van enkele BLZ-1958-bestuurders, onder wie , waarin deze de leden van de EVC-1958 oproepen hun organisatie, met het oog op de liquidatieplannen, reeds nu te verlaten en zich aan te sluiten bij het OVV. Daaraan heeft een "persoonlijk woord" toegevoegd, waarin hij "de communisten met hun CPN-politiek" aanvalt. Tien jaar lang had hij, naar hij verder mededeelde, het rechtsbijstandwerk voor de BLZ verricht. Met de leiding van het OVV was hij thans overeengekomen dit werk voort te zetten, maar dan als functionaris van het OVV.

Dit "persoonlijk woord" van _____ gaat vooraf aan een oproep van het OVB tot de leden van de EVC-1958. Hun wordt aangera- den zich niet bij het NVV aan te melden doch over te gaan naar het OVB, zo mogelijk zelfs met volledige plaatselijke afdelingen. Het OVB biedt daarbij onmiddellijk ingaande "volle rechten" aan, d.w.z. zowel rechten op de centrale weerstandskas als op de rechtsbijstand.

De tekst van de vorenvermelde bijdragen heeft de OVB-leiding, in samenwerking met de dissidente bestuurders van de BLZ-1958, aan een groot aantal leden van de EVC-1958 toegezonden.

Opmerkelijk is de toeschietelijkheid van het OVB tegenover de leden van de EVC-1958. Op ledenaanwas kon dit Verbond reeds lang niet meer bogen; het zeer bescheiden aantal van de bij het OVB georgani- seerden, + 5000 personen, vertoont de laatste jaren zelfs een lichte achteruitgang. Blijkbaar menen de OVB-bestuurders van de situatie in de EVC-1958 gebruik te kunnen maken voor een vergroting van de eigen aanhang.

. Het OVB werd in 1948 opgericht door een aantal EVC-ers die be- zwaar hadden tegen de partij-politieke (CPN) invloed in de eenheids- vakcentrale. De huidige voorzitter van het OVB, _____, was tweede voorzitter van de EVC in de eerste jaren van haar bestaan. Het OVB zingt dus geen nieuw lied als het in de huidige situatie op- nieuw wijst op de z.i. funeste gevolgen voor de vakbeweging, wanneer deze zich leent tot het nastreven van partij-politieke doeleinden. De anarcho-syndicalistisch getinte afkeer van partij-politiek bij het OVB heeft waarschijnlijk mede bijgedragen tot het mislukken van de enige tijd geleden gedane toenaderingspogingen van de "oude" EVC tot deze vakbond. Het OVB schijnt vooral figuren als H. Gortzak, vanwege diens activiteit voor de SWP, te wantrouwen. Het wil kenne- lijk niet riskeren met een (communistische) politieke partij te wor- den vereenzelvigd. Het individueel of mogelijk afdelingsgewijs toe- treden tot het OVB van voormalige leden der EVC-1958, waartoe de bo- vengenoemde "oproep" aanspoort, ligt dan ook anders dan een event- eel samengaan met een vakcentrale als de "oude" EVC, van welke lei- ding zelf destijds het initiatief uitging.

Studiereis van "werkers uit de Oekraïne".

Op 26 oktober arriveerde per KLM op Schiphol een uit tien personen bestaand gezelschap van "werkers uit de Oekraïne". De reis werd gemaakt onder auspiciën van de UNESCO, die het te Amsterdam gevestigde - aan de NV Arbeiderspers en het NVV geliëerde - reisbureau "De Vrije Wereld" bereid had gevonden het verblijf en de excursies in Nederland van de groep te organiseren. Op Schiphol werd het gezelschap uit de USSR verwelkomd door een vertegenwoordiger van "De Vrije Wereld" en de door dit bureau aangewezen reisleader-tolk. Ook was de Russische consul-generaal ter begroeting aanwezig. "De Waarheid" had een fotograaf naar het vliegveld gezonden en de partijbestuurder als verslaggever.

Het gezelschap bestond uit de leider, secretaris van de vakbond van onderwijskrachten te Kiew; een functionaris van de Centrale Raad van Vakverenigingen te Moskou, ; een tolk, , en zeven technici, onder wie meerdere lieden met hogeschool-opleiding (bijv. een landbouwkundig ingenieur, een agronoom en een machinebouwkundig ingenieur). Van het gezelschap waren alleen en niet uit de Oekraïne afkomstig.

Reeds bij de aanvang van het bezoek aan Nederland verzocht het ontworpen reisschema meer af te stemmen op de speciale interessen van het gezelschap, waartoe nog alle gelegenheid bestond aangezien de voorgenomen excursies naar een drietal grote bedrijven in Nederland moesten vervallen. De directies van die industrieën hadden namelijk geweigerd de gasten uit de USSR te ontvangen. De laatstgenoemden zeiden dit nauwelijks te betreuren. Zij verklaarden in hun groep toch geen specialisten te hebben op het gebied van de hierbij betrokken industrieën. In plaats daarvan verzochten zij bezoeken in te lassen aan een fabriek van landbouwmachines, een veeteeltbedrijf, een pluimveefokkerij en een schoenenindustrie. Ook wilden zij gaarne een instelling voor hoger onderwijs bezoeken en het bestuur van een vakbond voor onderwijzend personeel ontmoeten. Uit deze wensen en het verdere verloop van de reis is naar voren gekomen dat deze studiereis, naast een globale kennismaking met het bezochte land, vooral ten doel had:

1. contacten te leggen tussen de Sowjet-Russische en de Nederlandse vakbeweging (en hielden zich hiermede in het bijzonder bezig);
2. verrijking van vakkennis wat de overige leden van het ge-

zelschap betrof.

In de eerste dagen werden Werkspoor-Amsterdam en de Amsterdamse Droogdok Maatschappij bezocht. Het gezelschap legde niet alleen voor de technische aspecten van deze bedrijven een levendige en gedetailleerde belangstelling aan de dag, doch ook voor alles wat met de sociale positie der werknemers te maken had. Aan algemene opmerkingen van de leider knoopte vaak propagandistische opsommingen vast over de prestaties van de Sowjet-Unie en haar plannen voor de toekomst. Bij de rondgang door de bedrijven deelden de Sowjet-kussische bezoekers speldjes met spoetnik- en loenikemblemen en prentbriefkaarten van Kiew uit. De rondgang door het bedrijf bij Werkspoor verliep rustig; bij de ADM gedroegen sommige arbeiders zich opzettelijk wat roerig.

De volgende dagen werd een bezoek gebracht aan de fabriek voor landbouwwerktuigen "Vicon" te Nieuw-Vennep, de Coöperatieve Meelfabriek te Rotterdam, de schoenfabriek Timtur te Waalwijk, de Condensfabriek te Leeuwarden, een pluimveefokkerij te Voorthuizen, een boerderij te Slootdorp, een veefokkerij te Deersum (Friesland) en de Noordoostpolder.

De bezoekers toonden zich bijzonder leergierig en waren meermaalen vol enthousiasme over en bewondering voor hetgeen zij zagen.

Over de ontmoetingen van het gezelschap met bestuurders van de vakbeweging in ons land is het volgende bekend geworden. Op 28 oktober vond in het hoofdkantoor van het NVV een ontvangst plaats. Een functionaris van de afdeling buitenland gaf een uiteenzetting over de geschiedenis en de huidige sterkte en taken van de erkende vakverbonden. Terloops kenschetste hij de EVC als een splintergroep van zeer geringe betekenis in verhouding tot de aanhang en de positie van de drie grote vakcentrales.

Er ontwikkelde zich een discussie, waarna in zijn dankwoord o.m. zeide dat de delegatie bij dit eerste contact met een vakbond in West-Europa veel dingen had vernomen waarvan zij tevoren generlei voorstelling had gehad. Daarop bood hij van zijn kant een stapel documentatie-materiaal aan, waarbij hij de hoop uitsprak dat de bestuurders van het NVV op hun beurt zich een beter beeld zouden willen vormen van zaken, waarover hun een juiste voorstelling ontbreekt. De contacten op vakbondsgebied tussen het Westen en de USSR waren volgens ver ten achter gebleven bij die in de commerciële

sector. Hij hoopte dat dit spoedig zou veranderen en nodigde de NVV-bestuurders tot een bezoek aan de Sowjet-Unie uit. Ook vond het gehoorde "een openbaring" en herhaalde de reeds door geda- ne invitatie.

Op 4 november had des avonds in het kantoor van de ABVA (Algemene Bond van Ambtenaren, aangesloten bij het NVV) een bespreking plaats tussen vijf leden van de Russische groep en het dagelijks bestuur van de ABVA. Op verzoek van gaf de voorzitter eerst een overzicht van de doelstellingen der organisatie. Een ander bestuurslid accentueerde in een daarna gehouden betoog de samenwerking met de rooms-katholieke en protestants-christelijke vakbeweging. en dankten voor de geboden gelegenheid tot gedachtenwisseling en hoopten op een "tot weerziens".

Reeds in de eerste dagen van zijn verblijf in Nederland had de wens te kennen gegeven ook met de KAB en het CNV in contact te treden. Op 5 november reisde hij, tezamen met de tolk en zijn mede-reisgenoot , naar Utrecht, waar hij vertegenwoordigers van de rooms-katholieke en protestants-christelijke vakcentrales heeft ontmoet.

Daags daarop werd in het kantoor van de Nederlandse Onderwijzers Vereniging te Amsterdam een ontmoeting gearrangeerd tussen het - op drie leden na - voltallige Russische gezelschap en een viertal hoofd-bestuurders van de NOV.) en hebben bij deze gelegenheid getracht reële verbindingen tot stand te brengen tussen de vakbonden van onderwijzers hier en in het eigen land. Kennelijk tot hun teleurstelling zijn zij hierin echter niet geslaagd.

De bezoekers uit de USSR hebben praktisch geen contact gehad met de communistische beweging in Nederland. In het overleg met de UNESCO is indertijd van Nederlandse zijde de voorwaarde gesteld dat het gezelschap niet door de EVC-1958 mocht worden ontvangen en rondgeleid. Er werd bij de gasten geen neiging geconstateerd om toenadering tot de CPN of EVC-1958 te zoeken. In het Museum-pension, waar zij te Amsterdam logeerden, ontvingen de gasten één dag voor hun terugreis een kleine EVC-1958-delegatie, zulks op verzoek en onder leiding van de "Waarheid"-verslaggever die voor zijn blad de reportage van de rondreis had verzorgd. De EVC-delegatie bood enige souvenirs aan en vroeg naar zijn indrukken van Nederland. Hij gaf deze in onverdeeld

lovene termen, hetgeen de EVC-ers geen aanleiding tot een geanimeerd gesprek bood.

Enige vertegenwoordigers van het reisbureau "De Vrije Wereld" deden het gezelschap op 8 november uitgeleide. De verslaggever van "De Waarheid" bood ieder lid van de groep een afdruk aan van de bij hun aankomst op Schiphol gemaakte foto.

HOOFDSTUK III - OVERIGE GROEPERINGEN

"Socialistische Werkers Partij" (SWP)

Het ontwerp-beginselprogramma

Het ontstaan

De commissie, die tijdens de landelijke conferentie van de Bruggroep dd. 12 juli 1959 belast werd met de opstelling van een beginselprogramma voor de bij die gelegenheid opgerichte Socialistische Werkers Partij, kwam begin oktober met haar arbeid gereed. Het SWP-partijbestuur vergaderde ter bespreking van het ontwerp op 24 oktober. Op slechts enkele punten werden er wijzigingen in aangebracht. In een circulaire aan de afdelingsbesturen dd. 20 oktober jl. zegde het partijbestuur reeds toe, dat zij het ontwerp-programma in elk geval vóór 7 november zouden ontvangen. Volgens dezelfde circulaire moest het ontwerp tussen 10 en 24 november in de plaatselijke afdelingen worden bediscussieerd. Eventuele voorstellen tot wijziging en aanvulling van de statuten dienden voor 1 december in het bezit van het partijbestuur te zijn.

Het volledige ontwerp-beginselprogramma werd afgedrukt in het SWP-orgaan "De Brug" van 5 november jl. Het oprichtingscongres van de SWP, dat op 23 en 24 januari 1960 te Amsterdam zal plaatsvinden, zal zijn definitieve goedkeuring aan het ontwerp moeten geven.

De inhoud

Volgens de korte inleiding van het programma stelt de SWP-leiding zich op de basis van "het wetenschappelijk socialisme van Marx en Engels" met als uiteindelijk doel een klassenloze maatschappij. Vervolgens worden beknopte beschouwingen gegeven over de volgende punten: de wereld van vandaag, de toestand in Nederland, de klassenstrijd, de weg naar het socialisme, de socialistische democratie, de economische ontwikkeling onder het socialisme, internationale solidariteit en de SWP in de strijd voor het socialisme in Nederland.

Een vergelijking tussen het ontwerp-programma van de SWP en het beginselprogramma van de CPN leert, dat het laatste een veel polemischer en een meer doctrinair karakter draagt dan dat van de SWP. Dit komt ook tot uitdrukking in een veel scherpere formulering van de zienswijze ten aanzien van verschillende politieke en economische vraagstukken. Verder is de inhoud van het CPN-programma doorgaans veel

- onverzoenlijker-

onverzoenlijker en kritischer van toon ten aanzien van de kapitalistische maatschappij en de westerse democratie.

Omdat de scheuring met de CPN nog betrekkelijk recent is, hebben de samenstellers van het SWP-program het kennelijk niet kunnen laten er hier en daar het karakter van een apologie aan te geven. Dit komt vooral tot uitdrukking in die passages, waar critiek wordt geleverd op bepaalde verschijnselen binnen de CPN, nader aangeduid als: bureaucratisme, dogmatisme, sectarisme alsmede schending van het democratisch centralisme, hetwelk leidde tot onderdrukking van de vrijheid van meningsuiting.

Hoewel de opstellers overigens pretenderen primaire communistische beginselen als klassenstrijd, democratisch centralisme, dictatuur van het proletariaat enz. aan te hangen, geven zij bij de uitwerking hiervan blijk enigermate af te wijken van hetgeen de CPN in dit opzicht te berde brengt. Toch moeten de revisionistische karaktertrekken van de SWP niet in de eerste plaats in deze afwijkingen worden gezocht. Deze tendens is namelijk veeleer gelegen in de wijze waarop in het ontwerp-program de verhouding tot de CPSU en de Sowjet-Unie wordt geschetst.

De CPN zegt in haar program zélf haar politiek te bepalen, daarbij overigens uitgaande van de ervaringen van de CPSU en de Sowjet-Unie en erkent voorts, dat elk volk en elk land langs een eigen weg naar het socialisme gaat. Niettemin wordt in het CPN-program tegelijkertijd beweerd, dat de ondersteuning van de Sowjet-Unie "de eigen zaak van de Nederlandse arbeidersklasse" is en dat geen doeltreffende strijd denkbaar is, "die niet berust op de hechtst mogelijke solidariteit met de Sowjet-Unie". Hoewel niet met zoveel woorden, wordt hier toch aan de Sowjet-Unie de leidende rol bij de uitbouw van het socialisme in de wereld toegekend.

Het SWP-program uit zich op dit punt veel voorzichtiger en kritischer. Daar wordt namelijk gesteld, dat "de Sowjet-Unie en alle andere landen waar de kapitalistische productieverhoudingen reeds zijn doorbroken" (dus ook bijv. Joego-Slavië) "de natuurlijke bondgenoten van de Nederlandse arbeidersklasse" zijn. Hieraan wordt bovendien nog onmiddellijk toegevoegd, dat deze internationale verbondenheid niet de vorm mag aannemen van "een critiekloze bewondering of goedkeuring van alles wat in die landen gebeurt of van een beperking of inmenging in de zelfstandige politieke ontwikkelingen en de strijd voor het socialisme in ons land".

Verder is het nog van belang er op te wijzen, dat de SWP blijkens het ontwerp-program in veel sterkere mate dan de CPN gelooft in de mogelijkheid om "het socialisme" langs parlementaire weg te verwezenlijken. Waarschijnlijk hebben de opstellers van het SWP-program kennis genomen van de beginselprogramma's van buitenlandse communistische partijen, die "een eigen weg" prefereren, zoals de "Bond van Joegoslavische Communisten" en de "Socialistische Volks Partij" van in Denemarken. De indruk werd verkregen dat de Nederlandse opposanten zich er evenwel niet uitdrukkelijk door hebben laten leiden. Bij een vergelijking van het program van de SWP met dat van de partij van blijkt bijvoorbeeld, dat de SWP met haar huidige ontwerp -ondanks alle afwijkingen- ideologisch toch altijd nog dichter bij het door Moskou geleide communisme staat dan de Deense oppositie-groep.

Tenslotte zij nog opgemerkt, dat de aanduiding "revisionisme" in het ontwerp-beginselprogram van de SWP niet voorkomt. Wel wordt er in gewaarschuwd tegen "reformisme". Hierbij heeft men dan speciaal het oog gericht op de Partij van de Arbeid.

De Pacifistisch Socialistisch Partij -de PSP- echter wordt door de SWP niet alleen gezien als een medestrijder voor vrede en ontwapening, maar "mogelijk ook" als een medestrijder voor het socialisme. Vooral wat het laatste aangaat, onderscheidt de opvatting van de SWP zich van die der CPN, waarvan de leiding namelijk kortgeleden nog verklaarde, de PSP als een anti-communistische beweging te zien, waarmede samenwerking vrijwel onmogelijk moet worden geacht.

Discussie in "De Brug"

Naar aanleiding van de publikatie van het ontwerp-program in de "Brug" verscheen in het daarop volgende nummer van 19 november een eerste discussie-bijdrage, van (vermoedelijk schuilnaam van een vooraanstaand SWP-lid). Hij betoogt, dat de georganiseerde arbeidersbeweging -zowel socialisten als communisten- sinds de oorlog steeds meer in een defensieve positie is gedrongen. Hierop werd z.i. op tweeërlei wijze gereageerd: in de rijen der sociaal-democratie met een verder loslaten van de socialistische beginselen; bij verschillende communistische partijen met het aannemen van een houding alsof er niets aan de hand is, trouw betuigend aan het marxisme-leninisme, maar dit tegelijkertijd als een relikwie in een

schrijn plaatsend, "waardoor elke ontwikkeling van frisse gedachten onmogelijk wordt". Het resultaat daarvan vinden we, aldus de opsteller van het artikel, bij de CPN. De schrijver, die er kennelijk geen bezwaar tegen heeft dat de SWP als revisionistisch wordt aangemerkt, voegt hieraan toe: "Het optreden van revisionistische stromingen kan onder dergelijke omstandigheden geen verwondering wekken". Het woord "revisionist" is evenwel, aldus , een vervloeking geworden, waarmede men (lees: de CPN-leiding) poogde elk kritisch geluid in de kiem te smoren. Herziening van bepaalde opvattingen is geen zondig begrip: zelfs Marx en Engels herzagen hun opvattingen in het licht van bepaalde, nog gedurende hun leven opgedane ervaringen. Tegen deze achtergrond moet, naar het oordeel van de schrijver, ook het SWP-program worden gezien: "het is een poging om de enge grenzen der dogmatiek te doorbreken".

Congresvoorbereiding

In een circulaire van de SWP-leiding dd. 19 november worden de afdelingsbesturen aangespoord het ontwerp-beginselprogramma zo spoedig mogelijk op ledenvergaderingen te behandelen en -voor zover zij dit nodig achten- het partijbestuur voorstellen te doen tot verbetering van de inhoud. De afdelingen dienen eveneens ledenvergaderingen te beleggen ter bespreking van "Statuten en Huishoudelijk Reglement", die uiterlijk 19 december in ontwerp zullen verschijnen. Ook deze partijdocumenten zullen ter goedkeuring aan het op 23 en 24 januari 1960 te houden congres worden voorgelegd.

Ter bevordering van een goede gang van zaken op dit congres moeten op deze bijeenkomsten ook andere voorstellen, betrekking hebbende op de politieke en organisatorische werkzaamheid van de SWP worden besproken en kandidaten voor het partijbestuur worden gesteld.

De SWP-leiding zal haar eigen voorstellen en die van de afdelingen in een beschrijvingsbrief verwerken, die begin januari gereed moet zijn.

Op ledenvergaderingen, aan het congres voorafgaand, -die uiterlijk 14 januari 1960 dienen te worden gehouden- zal de beschrijvingsbrief moeten worden behandeld, waarop dan amendementen kunnen worden ingediend.

Het partijbestuur wijst er in zijn circulaire nog op, dat de voorbereiding van een congres op deze wijze grondiger en vooral democratischer plaats vindt dan in de CPN gebruikelijk is.

Revolutieherdenkin -----

De leiding van de SWP is er slechts in Amsterdam in geslaagd een bijeenkomst ter herdenking van de Russische Oktoberrevolutie te beleggen. Deze vond op 8 november in het Leidseplein-theater plaats en werd door circa 275 personen bijgewoond. Reeds omstreeks half oktober was het Gewest Amsterdam der SWP met de voorbereidingswerkzaamheden begonnen. Het huren van deze zaal met slechts 395 zitplaatsen duidde op de bescheiden verwachting van de SWP-leiding ten aanzien van de opkomst voor deze revolutie-herdenking.

In tegenstelling tot de door de CPN georganiseerde herdenking was die van de SWP niet volledig openbaar. Kennelijk bevreesd voor ordeverstoringen van de kant der CPN, had de SWP-leiding de leden, die in voorverkoop toegangskaarten aanboden, op het hart gedrukt deze uitsluitend aan geestverwanten te verkopen.

De secretaris-penningmeester van de SWP, _____, die op de bijeenkomst de inleider Jan Hoogcarspel introduceerde, besprak de verhouding van de SWP tot de CPSU en de Sowjet-Unie. Hij zeide, conform het ontwerp-beginselprogram, dat de SWP zich innig verbonden voelt met de CPSU zonder evenwel alles wat van de Sowjet-Unie afkomstig is critiekloos of slaafs te aanvaarden. Hoogcarspel stak onder het motto "van houten ploeg tot loenik" de loftrompet over de prestaties, die de Sowjet-Unie sinds zijn bestaan in 1917 heeft geleverd.

De Sowjet-Russische Ambassade in Den Haag, die voor de revolutieherdenking een speciale uitnodiging had ontvangen, is daarop niet ingegaan. Andermaal een bewijs dat men van die zijde met de SWP niets te maken wil hebben.

Pacifistisch Socialistische Partij (PSP).

De PSP en de democratie.

In haar nog maar pril bestaan heeft de Pacifistisch Socialistische Partij herhaaldelijk geprotesteerd tegen de nu en dan opduikende beweringen als zou zij een soort meeloper van het communisme zijn. In haar pogingen om dit te weerleggen getuigde de PSP van haar afkeer van anti-democratische denkbeelden en praktijken. In dit verband werd de CPN nog onlangs door een van de bestuurders der PSP als militaristisch en anti-democratisch bestempeld. De PSP beroept zich op haar geestelijk overwicht, waaruit zij de kracht zegt te putten de oppositie zonder vrees tegemoet te treden. De PSP weigert ook derhalve mede te werken met hen die bij de bestrijding van het communisme zelf middelen toepassen die anti-democratisch zijn.

De laatste tijd heeft de leiding van de PSP het blijkbaar nodig gevonden zich nog eens openlijk en uitdrukkelijk op haar zuiver democratische gezindheid te beroepen. Daarbij meenden enkele van haar woordvoerders zover te moeten gaan de Binnenlandse Veiligheidsdienst te doodverven als een ondemocratische instelling.

In een radiopraatje, dd. 26 oktober gehouden in het kader van de "zendtijd voor politieke partijen", was het , hoofdbestuurder van de PSP, tevoren hoofdbestuurder van de voormalige Socialistische Unie, die deze gedragslijn volgde onder het motto "De democratie wordt bedreigd!" In hetzelfde vlak van de aanvallende verdediging lag de voordracht, die ds. N. van der Veen (fractievoorzitter PSP in de Tweede Kamer) op 2 november in een openbare vergadering van de PSP afd. Utrecht heeft gehouden naar aanleiding van de zichzelf gestelde vraag: "De PSP een pacifistische bijwagen of een communistische meeloper?"

Sociaal Democratisch Centrum (SDC).

In Maandoverzicht nr. 6/59 werd melding gemaakt van de verklaring van het partijbestuur van de PvdA over het optreden van het Sociaal Democratisch Centrum (SDC). Kort samengevat kwam deze op het volgende neer:

"Het SDC functioneert als een groep, die zich ten doel stelt de politieke koers van de partij op essentiële punten te veranderen. Het propageert standpunten, ingaande tegen door de partij op haar congressen genomen besluiten en doet zulks als een permanente groep, die politieke meningsvorming bedrijft op de wijze van partij in de partij. Dit optreden doet schade aan de politieke positie van de PvdA".

Deze verklaring ging vergezeld van de mededeling dat aan het partijcongres "voorstellen terzake" zouden worden gedaan. Het onlangs gehouden congres van de PvdA heeft een tegen het SDC gerichte resolutie van het partijbestuur met grote meerderheid aanvaard. Het partijbestuur werd daarbij gemachtigd die maatregelen te treffen, waardoor de juiste partijverhoudingen worden hersteld en waardoor het gevaar van een optreden van welke groep ook als partij in de partij wordt gekeerd.

De van SDC-zijde door drs. Th. van Tijn en H.H. Drenth - resp. hoofdredacteur en redacteur van het SDC-orgaan "Perspectief" - tegen de resolutie gemaakte bezwaren zijn dus niet erkend. Beider houding was gematigd. De leden van het SDC waren, volgens Drenth, vastbesloten mee te werken aan een oplossing. Zij wilden tot overeenstemming met het partijbestuur komen en streefden ernaar onder alle omstandigheden hun plaats in de partij te behouden.

H.H. Drenth behoort met drs. Th. van Tijn tot de in de PvdA "ingetreden" leden van de Revolutionair Communistische Partij (RCP).

De door Drenth gegeven toelichting zou er op kunnen wijzen, dat er de "ingetreden" RCP-ers veel aan gelegen is in de PvdA te blijven, zo nodig door het doen van concessies, teneinde alsnog een, zij het vermoedelijk maar kleine kans te behouden om de trozskistische denkbeelden in de PvdA te verbreiden.

Op korte termijn zal, naar is aangekondigd, een gesprek plaats vinden tussen het partijbestuur van de PvdA en het Sociaal Democratisch Centrum.

HOOFDSTUK IV - VREEMDELINGEN.

Affaire Dr. O. Bánki.

De reeds in 1940 tot Nederlander genaturaliseerde Hongaar dr. O. Bánki verliet op 13 september Roermond voor het bijwonen van een neurologencongres te Keulen. Hij stond bekend als anti-communist en was voorzitter van de Federatie van Hongaarse Verenigingen in Nederland; hij verleende ook zeer veel hulp aan de Hongaarse vluchtelingen. Na enige dagen werd bekend, dat hij door was gereisd naar Oost-Berlijn. Later kwam vast te staan, dat hij zich in een "Aufnahmeheim" te Fürstenwalde/Spree bevond. Met de mogelijkheid moest rekening worden gehouden, dat zijn verblijf in Oost-Duitsland niet van vrijwillige aard was. Het Tweede Kamerlid J.M. Peters, vond aanleiding tot het stellen van vragen aan de ministers van binnenlandse zaken, justitie en buitenlandse zaken, waarin werd verzocht mede te delen of zijn verdwijning geacht kon worden in verband te staan met zijn activiteiten ten gunste van de Hongaarse vluchtelingen of met zijn politieke houding in het algemeen en, zo het antwoord bevestigend luidde, of zijn verblijfplaats bekend was, of er geweld tegen hem gebruikt werd, enz.

Ook in de kringen van de Hongaarse vluchtelingen, zelfs buiten onze landsgrenzen, baarde het verdwijnen opzien en vroeg men zich af, welke gevolgen eventuele zijnerzijds, al dan niet vrijwillig, afgelegde verklaringen zouden kunnen hebben, in het bijzonder voor de veiligheid van de vluchtelingen en hun relaties.

Nog in 1958 werd dr. Bánki in een uitzending van de Hongaarse radio door een gerepatrieerde fel gelaakt wegens zijn anti-communistische gezindheid en de door hem toegepaste medische behandeling. Hij vond hierin aanleiding deze radio-uitzending onder de aandacht van de BVD te brengen. Dit feit kwam opnieuw naar voren toen bekend werd, dat hij zich in de macht van de Oost-Duitse autoriteiten bevond en onder deze omstandigheden onder druk zou kunnen worden gezet van de eventueel mede door de Hongaarse dienst ingelichte Staatssicherheidsdienst van de DDK. Achteraf is niet gebleken van enige politieke belangstelling aan de zijde van de Oostduitse instanties voor deze zaak. Dit kon eerst worden geconcludeerd aan de hand van de resultaten van het onderzoek en de na de bereikte terugkeer van dr. Bánki verkregen verklaringen. Inmiddels is dr. Bánki afgetreden als voorzitter van de Federatie van Hongaarse Verenigingen in Nederland.

Stakingsoverzicht november 1959.

Bedrijf	Aanleiding	Inzending vakkbonden	Resultaat	No.
IV Katoenspinnerij J.F. Scholten & Zn v/h Arntzenius Jannink & Co., Goor	Invoering nieuw tarief	Geen	Geen	1.
Fa Erven Jansen, Nieuw-Vennep, bouwobject A'dam- West	Niet uitbetalen van premie over regenverlet-uren	----	aan eis werd ge- deeltelijk tege- moet gekomen	2.
Electrotechnisch Installatie- bureau J.A. Ma- joor, A'dam	Eis tot 5% loons- verhoging	----	Eis werd ingewil- ligd	3.
NV Johan Parman- tier (textielfa- briek), Leiden.	Protest tegen het besluit v.d. di- rectie om over 1958 geen aandeel in de winst uit te keren	Geen	Geen	4.
Aannemersbedrijf Fa. J. Oosterom en Fa. Boellaard & van Kasteel, Amsterdam.	Protest tegen het uitbetalen v.h. loon volgens CAO	----	Op 26 november hervatten 15 sta- kers het werk; rest staakt nog door.	5.

V
o
l
g
n
o

Begin
in vo-
rige
maand

De onder de stakingsstreep vermelde getallen geven het aantal stakers aan. De boven de stakingsstreep vermelde getallen geven het aantal arbeiders aan dat in normale toestand werkzaam is.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30

1. 29-10'59

Aantal stakers: 26 wevers.
Totaal aantal arb.: ± 350.

2. 31-10

40

3.

17

4.

190
16/11: van 15.00 - 16.30 u.
70 17/11: na middagpauze.

5.

101

A G E N D A :

<u>Datum:</u>	<u>Bijeenkomst:</u>	<u>Plaats:</u>	<u>Organisatie:</u>
2-4 dec.	8e zitting Administratief Comité VVI-Transport	Sofia	WVV
10 jan. '60	Jeugdvrede-manifestatie	Amsterdam	ANJV
24-25 jan.	Congres SWP	Amsterdam	SWP
30-31 jan.	Buitengewoon congres EVC-1958	Amsterdam	EVC-1958
16-18 april	Congres CP-België	Luik	CPB
april	Conferentie over bedrijfs-werk	?	ANJV
Kerstmis '60	8e Congres ANJV	Amsterdam	ANJV
1960	7e Congres Internat. Ver. van Democr. Juristen	?	IDVJ
1960	Wereldjeugdforum	Moskou	WFDJ
juli of aug. 1961	6e Internat. Conf. Partij-historici	?	Partijinstituten en Commissies voor geschied.
1962	8e Wereldjeugdfestival	?	WFDJ en IUS